

ALGEMENE DIRECTIE MEDEDINGING

JAARVERSLAG 2012-2013 (EIND AUGUSTUS 2013)

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 De Opdracht van de Algemene Directie Mededinging	5
1.1 Prioritaire taken en opdrachten van de Algemene Directie.....	5
1.2 De Algemene Directie in de Belgische Mededingingsautoriteit.....	6
1.3 De Algemene Directie en de FOD Economie.....	6
2 Enkele cijfers	7
3 Dossiers behandeld door de Algemene Directie	11
3.1 De prioriteiten en de behandeling van de formele dossiers in het kader van de WBEM.....	11
3.2 Het Europese netwerk (ECN) en de internationale samenwerking	12
3.3 Het informele mededingingsbeleid en “advocacy”	13
- <i>Het informele mededingingsbeleid</i>	13
- <i>De informele schikkingen en comfort letters</i>	14
- <i>Een informeel sectoronderzoek</i>	16
- <i>“Advocacy”</i>	16
- <i>De hervorming</i>	17
4 De economische effecten van het Belgische mededingingsbeleid	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Methode.....	19
4.3 Kartelafspraken	19
4.4 Misbruik van machtspositie	21
5 Besluit	22

Voorwoord

Dit is niet alleen een jaarverslag over 2012 maar ook een afsluitend verslag over de activiteiten van de Algemene Directie Mededinging in 2013. De wet van 3 april 2013 tot invoering van boek IV in het Wetboek voor economisch recht heeft de (nieuwe) Belgische Mededingingsautoriteit opgericht en de WBEM opgeheven. De nieuwe autoriteit trad in werking op 6 september 2013.

In het jaarverslag 2011 meldde ik dat het toen vast gestelde gebrek aan beslissingen noopte tot een onderzoek naar de oorzaken en een verkennen van pistes die de effectiviteit van handhavingprocedures kunnen bevorderen. Ik kon ook melden dat de Algemene directie een aantal suggesties formuleerde die al in 2011 op verschillende fora met stakeholders werden besproken en trouwens in het licht van hun bedenkingen werden aangepast en aangevuld. Kort na zijn aantreden in december 2011 gaf de Minister aan dat hij naast procedureverbeteringen ook een grondige institutionele hervorming wilde bestuderen. Sindsdien ging de bal eigenlijk alleen sneller rollen en koos de Ministerraad in juli 2012 in eerste lezing voor de oprichting van een nieuwe mededingingsautoriteit als autonome dienst met rechtspersoonlijkheid. Dit is niet de plaats om de nieuwe instelling te beschrijven. Maar het zal niemand verwonderen dat de mankracht die voor algemeen beleid en informeel werken beschikbaar was in 2012 en 2013 grotendeels werd opgeslorpt door het voorbereiden van elkaar soms snel opvolgende alternatieve voorstellen.

Dit alles mag niet doen vergeten dat ondanks alle onzekerheid die een hervormingsproces onvermijdelijk creëert, en des te meer wanneer de voorstellen steeds radicaler worden, het ‘gewone’ werk niet stil viel. Wel integendeel. In 2012 sloot het Auditoraat vier onderzoeken in inbreuk zaken af die samen betrekking hadden op meer dan veertig ondernemingen, en werden vier verslagen neergelegd in concentratiezaken zonder vereenvoudigde procedure. Dit bevestigt de indruk uit 2010 en 2011 dat een team van een dertigtal inspecteurs zijn kruissnelheid heeft bereikt. De Raad nam in 2012 twee beslissingen in inbreuk zaken ten gronde, zes in zaken over voorlopige maatregelen, vier over procedurevragen, en vier beslissingen in concentratiezaken zonder vereenvoudigde procedures. Een deel van de in 2011 opgebouwde achterstand kon zo worden weggewerkt. Er liggen thans zes rapporten over afgesloten onderzoeken ter beslissing bij de Raad, waarvan twee werden neergelegd in 2012, één werd neergelegd in 2011, en drie in 2010. 2012 werd verder gekenmerkt door een variëteit aan informele dossiers die vrij frequent betrekking hadden op regelgeving. Dat lijkt de ervaring van andere mededingingsautoriteiten te bevestigen dat advocacy inspanningen niet alleen naar ondernemingen moeten zijn gericht. En ondanks alle werk aan de hervorming werden vijf informele dossiers, van heel verschillende aard, afgerond met een vorm van informele schikking of *comfort letter*.

De Raad nam in 2012-2013 wel een viertal beslissingen met vaststelling van inbreuk.

Wij gingen in 2012 en 2013 ook, met de zeer gewaardeerde intense ondersteuning van onze collega's uit de IT diensten van de FOD Economie (S3) en van onze Nederlandse collega's, verder met onze inspanningen betreffende forensic ICT en konden ook verder rekenen op de steun van onze collega's van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling. Huiszoekingen werden in 2012 evenwel geblokkeerd door de juridische onzekerheden over wat nu eigenlijk kan en niet kan. Het was wachten op een arrest van het Hof van beroep dat er uiteindelijk in 2012 niet meer kwam. In 2013 volgden opnieuw huiszoekingen.

In dit afsluitende verslag wil ik opnieuw alle medewerkers van de Algemene Directie danken voor wat in 2012, 2013 en de voorafgaande jaren is bereikt. De onderzoek machine op kruissnelheid brengen, en te midden van alle onzekerheid op koers houden, was geen geringe prestatie en een met het auditoraat gedeelde verdienste. Zonder dat werk zou ook de nieuwe autoriteit pas na langere tijd de gestelde verwachtingen kunnen inlossen. Samen werd er een basis gelegd die ondanks de onvermijdelijke kinderziekten van een nieuwe instelling een echte versnelling laat verhoppen.

En helaas moet ik in dit laatste verslag ook melden dat voor het eerst sinds het in werking treden van de WBEM één van onze collega's ons ontvallen is. Op 16 oktober 2012 overleed Géry Marlière, adviseur in de Algemene directie. Hij was van bij het inwerking treden van de wet betrokken bij de handhaving van de wet op het terrein, en bij alle wijzigingen en grote en kleine hervormingen. Ook aan de laatste hervorming heeft hij meegewerkt, tot het echt niet meer ging. Wij missen hem erg.

Jacques Steenbergen

Directeur generaal

1. De Opdracht van de Algemene Directie Mededinging

1.1 Prioritaire taken en opdrachten van de Algemene Directie

De opdrachten van de Algemene Directie kunnen worden samengevat in twee strategische doelstellingen:

- i) bijdragen tot de uitwerking en de uitvoering van een concurrentiebeleid ter ondersteuning van een duurzame economische ontwikkeling en ter bevordering van de structurele competitiviteit van de Belgische economie, en
- ii) het organiseren van de Belgische bijdrage in het Europese concurrentienetwerk.

De Algemene Directie mededinging behandelt daarbij drie soorten zaken:

1) De formele dossiers onder de Belgische wet op de mededinging¹

De Directeur generaal bepaalt samen met het Auditoraat de prioriteiten en modaliteiten voor de uitvoering van het beleid. De inspecteurs van de Algemene Directie voeren, onder leiding van een auditeur, de onderzoeken uit met betrekking tot de restrictieve mededingingspraktijken en het concentratietoezicht.

2) De samenwerking in het Europese net van mededingingsautoriteiten (ECN):

Deze samenwerking betreft op de eerste plaats de inbreukprocedures en de concentraties die besproken worden in de adviescomités voorzien in de Verordeningen (EG) 1/2003 en 139/2004, en de Belgische bijdrage in de diverse ECN werkgroepen.

De Algemene Directie neemt ook deel aan de activiteiten van het Comité voor de mededinging van de OESO, van de ECA (de vereniging van Europese mededingingsautoriteiten) en van het ICN (het internationale netwerk van mededingingsautoriteiten).

3) Het informele mededingingsbeleid en “advocacy”:

Dit luik betreft een gevarieerde waaier aan activiteiten zoals het beantwoorden van parlementaire vragen, vragen vanwege het kabinet van de Minister, vragen die gesteld worden aan de contactpunten die vermeld worden op de website van de Algemene Directie, vragen die doorgestuurd worden door de Algemene Directie Controle en Bemiddeling of door andere diensten van de FOD Economie, de voorbereiding van regelgeving enz. Deze tussenkomsten beogen een beter begrip van de mededingingsregels bij de markspelers, en een beter begrip van de markten bij de autoriteiten. Zij kunnen soms leiden tot informele schikkingen.

---

¹ De wet tot bescherming van de economische mededinging gecoördineerd op 15 september 2006 (WBEM).

1.2 De Algemene Directie in de Belgische Mededingingsautoriteit

De Algemene Directie vormt samen met de Raad voor de Mededinging de Belgische Mededingingsautoriteit zoals bepaald in artikel 1, 1° alinea, 4° WBEM, elk overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden bepaald in de WBEM.

De Belgische mededingingsautoriteit is de mededingingsautoriteit die bevoegd is om de artikelen 101 en 102 van het Verdrag op de Werking van de Europese Unie (VWEU) toe te passen bedoeld in artikel 35 van Verordening (EG) nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen 101 en 102 van het Verdrag.

1.3 De Algemene Directie en de FOD Economie

De Algemene Directie is georganiseerd als een van de 9 verticale Algemene Directies van de Federale Overheidsdienst Economie, KMO's, Middenklasse en Energie (hierna de FOD Economie).

In een sterk veranderende Belgische en internationale economische context bestaat de missie van de FOD Economie erin de voorwaarden te scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.

In dat perspectief, dient de FOD de markt doeltreffend te omkaderen, met bijzondere aandacht voor goede relaties tussen alle economische actoren, een perfecte kennis van de economische structuren, relevante statistieken en grondige analyses van de beschikbare economische gegevens.

De FOD Economie helpt op die manier de voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.

Het mededingingsbeleid is het sluitstuk van het economische beleid en steunt op een mobilisatie van des expertises binnen de FOD Economie en de synergie tussen de Algemene Directies.

Zo doet de Algemene Directie mededinging voor marktstudies en het opvolgen van marktontwikkelingen beroep op de Dienst Marktmonitoring (Prijzenobservatorium), en gebruikt zij de analyses van het Prijzenobservatorium. Voor huiszoeken doet de Algemene Directie mededinging niet alleen een intensief beroep op de economische inspectie (de Algemene Directie Controle en Bemiddeling) maar ook op de Directie ICT, en worden de investeringen en inspanningen voor *forensic ICT* met deze dienst gecoördineerd.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2. Enkele cijfers

	België 2012-2013	België 2011	EU 2011 ²	NL 2011 ³
Middelen⁴				
<i>Personeel</i>	36(33)+20,5(15,5)= 56,5 ⁵	36(32)+21,5(16,5)=57,5	556 ⁶	190 ⁷
<i>Aantal inspecteurs⁸</i>	30	32		
<i>Budget of uitgaven (in miljoen EUR)⁹</i>	ong. 4,5	ong. 4,5	93,5 ¹⁰	± 25,2 ¹¹

² Bron, tenzij anders vermeld: DG Competition Annual Activity Report 2011 en Annual Competition Report 2011 (Communication from the Commission en Commission Staff Working Paper). Cijfers tussen haakjes zijn ontleend aan ons jaarverslag 2011.

³ Bron: NMa Jaarverslag 2010, tenzij anders vermeld. Cijfers tussen haakjes zijn ontleend aan het jaarverslag 2010.

⁴ Omwille van de vergelijkbaarheid worden hier alleen de cijfers over 2012 vermeld.

⁵ Beschikbaar in december 2012, incl. administratieve ondersteuning, excl. detachering bij de Europese Commissie. Directoraat generaal (tussen haakjes de personeelsleden met universitaire graad of gelijkgesteld) + Raad (incl. het Auditoraat en de Griffie; tussen haakjes de leden van de Raad incl. de auditeurs). Voor de inspecties kan de Algemene Directie ondersteuning vragen van de Algemene Directie Controle en bemiddeling en van het ICT team van de FOD Economie. Deeltijdse leden van de Raad zijn in aanmerking genomen als 0,5 FTE. Andere leden van de staf zijn ongeacht hun statuut in aanmerking genomen als 1 eenheid. Het aantal FTE's wijkt trouwens maar met amper 2 eenheden af van het aantal personen. Het kortdurende ziekteverzuim betrof 0,32 % van de na aftrek van wettelijke verlofregelingen theoretisch beschikbare werkdagen. Het langer durend ziekteverzuim betrof 2,73% en is voornamelijk veroorzaakt door de langdurige afwezigheid van 1 medewerker.

⁶ Het DG Competition beschikte in 2011 met inbegrip van de staf voor staatssteun, algemeen beleid en administratieve ondersteuning over een totaal personeelsbestand van 943 personen, waarvan 785 permanente medewerkers en 158 externe. Van de 785 permanente medewerkers werden 229 ingezet voor staatssteun en 556 voor inbreukprocedures en fusiecontroles.

⁷ Het aantal medewerkers ingezet voor mededinging (Bron GCR). Het totaal personeelseffectief bedroeg 395 personen.

⁸ Medewerkers van de Algemene Directie die deel kunnen nemen aan huiszoeken.

⁹ Op jaarbasis.

¹⁰ Met inbegrip van antitrust, concentratiecontrole en controle op staatssteun.

¹¹ Het totaal budget van de NMa bedroeg met inbegrip van de directie Regulering Energie en Vervoer 48,6 miljoen euro. Het budget voor mededinging (inclusief ZBO, doch zonder Energie en Vervoer) ramen we op ongeveer 25,2 miljoen euro (24,3 miljoen euro + 0,9 miljoen euro personeelskosten ZBO), wetende dat de helft van het NMa-personeel mededingingswerk verricht en dat hierin ondersteunende diensten zelfs nog niet inbegrepen zijn.

(Vervolg : enkele cijfers)

Restrictieve praktijken					
	België 2013¹²	België 2012	België 2011	EU 2012	NL 2011
<i>Onderzoeken</i>		20	14		18
<i>Huiszoekingen¹³</i>		0 ¹⁴	10	8 ¹⁵	
<i>Beslissingen boetes</i>	2	2	0	6 ¹⁶	6
<i>Bedrag boetes (mio euro)</i>	15,07	37,6	0	749	39,7
Kartels					
<i>Beslissingen kartels (incl. voorlopige maatregelen)</i>	3+1 ¹⁷	1+3 ¹⁸	1+3+14 ¹⁹	20	6+2 ²¹
<i>Verslagen²²</i>	1	4 ²³ (6)	5 ²⁴ (5)	1 ²⁵	10 ²⁶

¹² 8 maanden

¹³ Huiszoekingen onder de WBEM per onderneming of beroepsorganisatie, tussen haakjes het aantal huiszoekingen in privé woningen en gelijkaardige plaatsen.

¹⁴ Zie tekst voor verklaring.

¹⁵ In 8 dossiers werden onaangekondigde inspecties uitgevoerd (Bron: persberichten Europese Commissie). Het aantal betreffende geïnspecteerde ondernemingen is niet bekend.

¹⁶ 4 kartel zaken en 2 misbruik zaken. Boetes opgelegd aan 16 ondernemingen.

¹⁷ 2 beslissingen van de Raad waarin een inbreuk wordt vastgesteld, 1 beslissing van de Raad waarin niet vastgesteld wordt dat er een inbreuk was, en 1 beslissing van de Raad over de uitvoering van voorlopige maatregelen. Deze laatste beslissing is niet in aanmerking genomen voor de berekening van de gemiddelde duur van procedures. In 1 beslissing stelde de Raad dat er geen reden was om een inbreuk vast te stellen. Er werden in 2013 geen sepotbeslissingen genomen.

¹⁸ 1 beslissing van de Raad waarbij een beslissing van het Auditoraat tot sluiten van een zaak vernietigd wordt en 3 beslissingen van het Auditoraat waarin een zaak werd gesloten in het licht van de prioriteiten en de beschikbare middelen (in één van die zaken werd de klacht overigens ingetrokken)

¹⁹ 1 beslissing van de Raad dat een inbreuk kon worden vast gesteld en 1 beslissing van de Raad dat geen inbreuk kon worden vastgesteld, De Raad stelde ook één maal een afstand van geding vast. 2 beslissingen van het Auditoraat waarin een klacht na onderzoek verworpen werd. 10 beslissingen van het Auditoraat waarin een zaak werd gesloten wegens verjaring of in het licht van de prioriteiten en beschikbare middelen en het Auditoraat stelde ook één maal een afstand van klacht vast.

²⁰ 4 beslissingen, waarvan 3 via de schikkingsprocedure.

²¹ Het Jaarverslag vermeldt 6 zaken waarin een boete of last is opgelegd (eindbeslissingen) en 2 zaken die middels de inzet van een ander instrument dan een rapport zijn afgedaan. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen kartelzaken en misbruik zaken.

²² Neergelegd in de loop van het jaar (in EU terminologie: punten van bezwaar). Tussen haakjes verslagen betreffende zaken waarin de Raad nog geen beslissing heeft genomen.

²³ Vier dossiers die dit jaar evenwel samen betrekking hadden op meer dan 40 ondernemingen.

²⁴ Eén verslag had betrekking op 3 dossiers.

²⁵ Cartels, What's new, DG Comp website.

²⁶ Het Jaarverslag vermeldt 10 zaken waarin een rapport is neergelegd. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen kartelzaken en misbruik zaken.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

<i>Gemiddelde duur procedures: Inbreukbeslissingen / afwijzing klachten</i>	49 ²⁷	37m/-	42/16m ²⁸	43 ^{29/-}	20 m ^{30/-}
<i>Waarvan gemiddelde duur onderzoeken</i>	25 ³¹	N.v.t. ³²	31+11m ³³		
<i>Clementie verzoeken</i>		6	1		
Misbruik van machtspositie					
<i>Misbruikbeslissingen (incl. voorlopige maatregelen)</i>	1 ³⁴	2+1+1+1+6+2 ³⁵	0(2)+1+3 ³⁶	1/2/1/4 ³⁷	_38
<i>Gemiddelde duur procedures: Inbreukbeslissingen / afwijzing klachten</i>	8m	34 ³⁹ /48m	-(6)+24m ⁴⁰	33/26/24m ⁴¹	_42
<i>Waarvan gemiddelde duur onderzoeken</i>	6m	-+30m ⁴³	-+3m		

²⁷ Deze gemiddelde duur is erg beïnvloed door één zaak waarin het onderzoek 52 maanden duurde ondermeer omdat gewacht werd op een Commissiebeslissing. Per zaak was de duur: 6 maanden (voorlopige maatregelen), 17, 26 en 52 maanden.

²⁸ De duur van de onderzoeken varieerde tussen 3 en 36 maanden.

²⁹ Gemiddelde van de vier kartelzaken. Beslissingen via de schikkingsprocedure werden binnen de drie jaar na de start van het onderzoek genomen.

³⁰ De norm die NMa als doorlooptijd voor kartel- en misbruikzaken vooropstelt (van start onderzoek tot en met sanctie) bedraagt ongeveer 20 maand, meer precies 588 dagen. Die norm halen in 90% van de zaken zet men als jaarlijks streefdoel voorop.

Het Jaarverslag vermeldt dat op basis van het gemiddelde van alle types beslissingen in inbreukzaken deze norm in 2011 in 11% van de zaken werd gehaald.

³¹ Deze gemiddelde duur is erg beïnvloed door één zaak met een duur van meer dan 90 maanden. Per zaak was de duur: 8 maanden (voorlopige maatregelen), 38, 59,5 en 91,5 maanden.

³² Niet relevant gelet op de aard van de beslissingen

³³ De duur van de procedures varieerde tussen 3 en 21 maanden.

³⁴ Beslissing van de voorzitter van de Raad met verwerpen van verzoek betreffende voorlopige maatregelen.

³⁵ 2 beslissingen van de Raad waarin een inbreuk werd vastgesteld, 1 beslissing van de Raad waarin de klacht ongegrond wordt bevonden, 1 beslissing van de Raad waarbij een beslissing in beroep vernietigd wordt, 1 beslissing van de Raad betreffende procedurele aspecten, 6 beslissingen van de Raad betreffende voorlopige maatregelen, 2 beslissingen van het Auditoraat waarin een zaak werd gesloten wegens verjaring of in het licht van de prioriteiten en beschikbare middelen.

³⁶ 0 beslissingen waarin een inbreuk werd vast gesteld, 2 beslissingen van de Raad waarin een sepot beslissing vernietigd werd, 1 beslissing van het Auditoraat waarin een klacht na onderzoek verworpen werd. 3 beslissingen van het Auditoraat waarin een zaak werd gesloten wegens verjaring of in het licht van de prioriteiten en beschikbare middelen

³⁷ 1 inbreuk beslissing, 2 schikkingen met verbintenissen, 1 beslissing op grond van art. 23,1,e Verordening 1/2003, 4 beslissingen waarbij klacht afgewezen wordt.

³⁸ Zie cijfer voor kartelzaken.

³⁹ Gemiddeld ongeveer 3 maand voor voorlopige maatregelen, gemiddeld 72 maand voor inbreukbeslissingen ten gronde.

⁴⁰ Gemiddeld 6 maanden voor een hervormen van een sepot beslissing en 24 maanden voor een onderzoek dat niet leidde tot de vaststelling van een inbreuk.

⁴¹ De duur van de betreffende inbreukzaak vanaf het openen van het onderzoek / gemiddelde duur van schikkingsprocedures met verbintenissen / gemiddelde duur procedure afwijzen klachten

⁴² Zie cijfer voor kartelzaken.

⁴³ De duur varieerde van 1 tot 95 maanden

Concentraties					
<i>Aanmeldingen</i>	15	17	20	309	98
<i>Beslissingen met voorwaarden</i>	0	1	1	8	4 ⁴⁴

---

⁴⁴ 2de fase beslissingen.

3. Dossiers behandeld door de Algemene Directie

3.1 De prioriteiten en de behandeling van de formele dossiers in het kader van de WBEM

Bij de handhaving van de WBEM hebben wij zoals in het verleden voorrang gegeven aan de zaken die een belangrijke impact hebben op de werking van de Belgische economie en een reëel belang hebben voor de consumenten. Het belang van een interventie van de Mededingingsautoriteit voor de marktwerking wordt soms meer bepaald door de precedentwaarde van een zaak dan door de kwantitatieve impact van een beslissing. Bij het selecteren van zaken houden wij ook rekening met de beschikbaarheid van de bewijzen.

Grootdistributie, gereguleerde sectoren (telecommunicatie en energie) en betalingssystemen bleven belangrijke aandachtspunten. Wij menen verder dat het beperken van de duur van procedures ten minste zo belangrijk is als het aantal zaken dat in behandeling is.

Zoals de vorige jaren hebben wij voor de uitvoering van onze inspecties samengewerkt met de agenten van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling en met het ICT team van de FOD Economie.

In 2012 en 2013 konden dank zij de samenwerking met het ICT Team van de FOD Economie en de bereidwillige medewerking van de Europese Commissie en onze Nederlandse collega's opnieuw belangrijke vorderingen worden gemaakt in de forensische ICT bekwaamheid van de Algemene Directie.

Voor de behandeling van de formele zaken in het kader van de WBEM worden de onderzoeken van de inspecteurs van de Algemene Directie uitgevoerd onder leiding van de auditeurs. Wij verwijzen daarom verder naar het jaarverslag van de Raad voor de Mededinging. Huiszoekingen werden in 2012 evenwel geblokkeerd door de juridische onzekerheden over wat nu eigenlijk kan en niet kan. Het was wachten op een arrest van het Hof van beroep dat er uiteindelijk in 2012 niet meer kwam.

3.2 Het Europese netwerk (ECN) en de internationale samenwerking

De bijdrage van de Algemene Directie aan de activiteiten van het ECN en haar bijdrage in het kader van diverse andere internationale instanties in 2012 en 2013 kan als volgt worden samengevat (vergelijking met 2011):

ECN	2013 ⁴⁵	2012	2011
Advies comités			
<i>Inbreuken (Verordening 1/2003)</i>	9	16	8 vergaderingen (rapporteur in 1 zaak)
<i>Concentraties (Verordening 139/2004)</i>	4 (rapporteur in 1 zaak)	8	6 vergaderingen
<i>Besprekingen met betrokken partijen</i>	2	10	5
Werkgroepen			
<i>Plenaire vergaderingen ECN (incl. DG meetings)</i>	3	4	4
<i>Vergaderingen subwerkgroepen⁴⁶</i>	17 vergaderingen, 2 schriftelijke bijdragen	31 vergaderingen, 8 schriftelijke bijdragen	25 vergaderingen, 9 schriftelijke bijdragen
<i>Besprekingen met betrokken partijen</i>	0	0	0
Bijstand bij EU-inspecties			
Huiszoeken op vraag van nationale autoriteiten		0	2
Antwoorden op vragen van nationale autoriteiten	49	48 ⁴⁷	52 ⁴⁸
Vragen aan nationale autoriteiten	1	3	2
Vorbereiden van tussenkomsten voor het Hof van Justitie	0	2	1
Bilaterale contacten			
<i>Met de EU</i>		7	4
<i>Met nationale autoriteiten</i>		12	5

⁴⁵ 8 maanden.

⁴⁶ De cijfers omvatten het aantal vergaderingen m.b.t. toekomstige regelgeving, inbegrepen de vergaderingen georganiseerd onder Verordening 139/2004

⁴⁷ 48 inhoudelijke antwoorden in antwoord op 71 ontvangen vragen (wij beschikten niet over relevante informatie i.v.m. de andere vragen).

⁴⁸ 52 inhoudelijke antwoorden in antwoord op 73 vragen (wij beschikten niet over relevante informatie i.v.m. de andere vragen).

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

OESO			
Vergaderingen Competition Committee en Bureau	4	6, herkozen als lid van het Bureau	6, herkozen als lid van het Bureau
Werkgroepen	4	6 vergaderingen, 4 schriftelijke bijdragen	6 vergaderingen, 3 schriftelijke bijdragen
ICN			
Jaarlijkse vergadering	1	1	1
Werkgroepen	0	1	1
ECA			
Jaarlijkse vergadering	1	1	1

De Algemene Directie heeft onder meer schriftelijke opmerkingen neergelegd over de volgende onderwerpen:

- Autodistributie,
- Clementieregelingen,
- Ervaring met eerdere regelgeving inzake concentratietoezicht,
- *Forensic IT* en grensoverschrijdende onderzoeksteams,
- Samenwerking met mededingingsautoriteiten buiten de EER,
- Sportrechten,
- De telecomsector,
- Unilaterale informatie aan concurrenten,
- Voeding.

3.3 Het informele mededingingsbeleid en “advocacy”

Het informele mededingingsbeleid

De activiteiten van de Algemene Directie in het kader van het informele mededingingsbeleid en “advocacy” moeten het hefboom effect van de werking van de mededingingsautoriteit versterken.

De acties van de Algemene Directie op het gebied van het informele mededingingsbeleid kunnen kwantitatief als volgt worden samengevat:

	2013 ⁴⁹	2012	2011
Parlementaire vragen	8	32	23
Parlementaire hoorzittingen en tussenkomsten in parlementaire commissies	5	1	0
Vorbereiding van de interventies van de Minister in procedures	0	0	0
Adviezen over en redigeren van wetgevende initiatieven	0 ⁵⁰	1 ⁵¹	1

⁴⁹ 8 maanden.

⁵⁰ Zie evenwel medewerking aan de redactie van de wet en een tientall koninklijke besluiten of andere documenten betreffende het opstarten van de nieuwe autoriteit.

⁵¹ Zie evenwel medewerking aan de redactie van de wet en een tientall koninklijke besluiten of andere documenten betreffende het opstarten van de nieuwe autoriteit.

Medewerking aan externe onderzoeken	1	1	2
Vergaderingen van de Commissie voor de Mededinging	1	3	2
Andere vragen gesteld aan de Algemene Directie, al dan niet de op de website vermelde contactpersonen			
Totaal	93	134	118
<i>Vragen over de WBEM (algemene uitleg)</i>	31	33	38
<i>Vragen over de Europese concurrentieregels</i>	6	5	6
<i>Vragen m.b.t. specifieke gevallen</i>	17	45	34
<i>Vragen over handelspraktijken</i>	25	33	26
<i>Vragen betreffende bevoegdheden van andere departementen</i>	14	18	14
Aantal informele “dossiers”	(18)	31	28

Deze tussenkomsten van de Algemene Directie betroffen de meest uiteenlopende markten en producten zoals: architecten, de autodistributie, betalingssystemen, de biersector, de boekenmarkt, brandstoffen, geldtransporten, de groenten en fruithandel, de groot distributie, kopieer rechten, flitspalen, de metaalsector, de optiek sector, pijpleidingen, revisoren, rijsscholen, schatkistpapier, takeldiensten, teledistributie, telefonie, tolkendiensten, ziekenvervoer, enz.

Vooraf in het eerste semester van 2012 zijn er nog tal van opvolgingscontacten geweest over de in 2011 gemaakte maar in 2012 gepubliceerde studie over de prijzen in supermarkten in België en Nederland⁵², o.a. met de Commissie voor het bedrijfsleven van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Commissie voor de Mededinging en de Commissie Distributie van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Retail Society, betrokken ondernemingen, enz.

14

Verder valt bij de behandelde dossiers op dat op 31 in 2012 behandelde dossiers, in 8 zaken regelgeving aan de basis lag van de mededingingsbeperking of de klacht. Wanneer wij oordeelden dat de betrokken regelgeving misschien nodeloos restrictief was, hebben wij daar de aandacht op gevestigd van de betrokken instanties.

De informele schikkingen en comfort letters

We hebben in 2012 en 2013 de inspanningen verder gezet om, samen met het Auditoraat, een informeel mededingingsbeleid te ontwikkelen.

Dit beleid kan resulteren in informele schikkingen of ‘settlements’. Vooraleer over te gaan tot een informele schikking, moet volgens ons worden nagegaan wat volgt:

- het moet vaststaan dat het Auditoraat niet van plan is om een formeel onderzoek te starten, maar dat de zaak een marktgedrag betreft dat toch potentieel te gevaarlijk is voor de mededinging om er geen aandacht aan te besteden,
- het lijkt niet aangewezen om een informele schikking te overwegen wanneer derden al belangrijke schade hebben geleden,
- wij aarzelen om een informele schikking voor te stellen indien het Auditoraat niet bereid is om een formele procedure op te starten wanneer de informele aanpak niet tot een resultaat leidt.

⁵² Prijsniveau in supermarkten, FOD Economie, 2012, 126p.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Een informele schikking is geen overeenkomst. In het licht van besprekingen met de Algemene Directie, kunnen de partijen meedelen dat zij de betwiste praktijken zullen stopzetten en desgevallend corrigerende maatregelen (*remedies*) voorstellen. Na evaluatie van de voorgestelde maatregelen kan de Directeur generaal besluiten dat hij het niet nodig acht om de zaak verder te behandelen in het licht van de maatregelen die zijn voorgesteld.

De Algemene Directie kan per geval aangeven dat zij slechts een informele schikking zal overwegen indien daaraan publiciteit kan gegeven worden.

Comfort letters zijn brieven waarin gesteld wordt dat er geen aanleiding is om een bepaalde praktijk of overeenkomst strijdig te achten met de mededingingsregels in zoverre de in de brief omschreven hypothesen feitelijk juist zijn. Ook voor *comfort letters* kan de Algemene Directie per geval aangeven dat zij slechts het schrijven van een dergelijke brief zal overwegen indien daaraan publiciteit kan gegeven worden.

In 2012 en 2013 bleek opnieuw dat de grens tussen schikkingen en *comfort letters* niet scherp is omdat een *comfort letter* soms geschreven wordt nadat een regeling werd aangepast, en het onderscheid tussen de in een brief geformuleerde hypothesen en aangeboden corrigerende maatregelen vrij theoretisch is.

Vijf dossiers werden, al dan niet voorlopig, afgesloten met een geclausuleerde *comfort letter*.

1. Een eerste dossier betrof kwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsproducten. Dit dossier werd afgerond met een klassieke *comfort letter*. Het dossier werd behandeld op verzoek van twee betrokken ondernemingsverenigingen.
2. Een tweede dossier betrof ook een klassieke *comfort letter*, ditmaal voor imprevisie clausules in overeenkomsten betreffende het leveren van een grondstof voor de agroalimentaire industrie. Het dossier werd behandeld op verzoek van de betrokken sectororganisatie.
3. Een derde dossier betrof de opzeg/hernieuwingsregeling voor de levering van gas. Het dossier werd afgesloten nadat de brief die de leverancier aan klanten stuurde bij het einde van een contractperiode werd aangepast. Het dossier werd behandeld op verzoek van de Algemene directie Controle en Bemiddeling die een klacht ontving van een klant van de betrokken leverancier.
4. Een vierde dossier volgde een heel andere weg. Het wordt hierna verder besproken als een informeel sectoronderzoek en werd afgerond met een vorm van *comfort letter* over de contractuele afspraken die wij aanvaardbaar achten inzake het verplicht informeren van distributeurs (in de groot distributie) over het op de markt brengen van nieuwe of vernieuwde producten of over het aanpassen van richtprijzen.
5. Het vijfde dossier was ook van een andere aard. Na een informele klacht over de voorwaarden die werden aangeboden voor het online afhandelen van betalingen voor inschrijvingen op schatkistpapier werd met de betrokken onderneming enerzijds een tijdslijn afgesproken om een aangepast voorstel te onderhandelen en anderzijds in een vorm van *comfort letter* aangegeven dat parameters konden worden omschreven die toelieten te concluderen dat de beoogde transacties zo sterk van de meer gebruikelijke verschillen zullen dat zij onverminderd het discriminatieverbod toch een aparte behandeling verantwoorden. Deze tussenkomst resulteerde in een heel nieuwe tarifiering waarbij niet langer een percentage maar een vast bedrag wordt aangerekend. Dit leidt tot een progressief sterk toenemende kostenvermindering.

De gemiddelde doorlooptijd van de informele dossiers die afgesloten zijn met een *comfort letter* was 10 weken met een maximum van 11 weken.

Een dossier dat verschillende stappen kende en wellicht nog kennen zal betreft de geldtransporten en de beslissing van de Nationale Bank om bij wijze van proefproject de cash centers van Kortrijk en Bergen uit te besteden. Een van de gevolgen van het faillissement van Brinks is dat beide contracten uiteindelijk gegund werden aan de nu duidelijk grootste onderneming in de sector, G4S. Dit leidde tot onrust bij andere geldtransporteurs die vrezen dat G4S de eigen transporten bevoordeligen zal. In contact met verschillende betrokkenen werd met de Nationale Bank gezocht naar een adequaat bijstellen van de voorwaarden die opgenomen moeten worden in het nog tussen de Bank en G4S te sluiten uitvoeringscontract. De banksector en distributiesector en G4S werden er ook op gewezen dat de (om redenen eigen aan de Nationale Bank) lange looptijd van het tussen de Nationale Bank en G4S te sluiten contract over de exploitatie van cash centers geen excuus mag zijn om de looptijd van geldtransport overeenkomsten met banken en de distributiesector te verlengen of er gelet op het vermoeden van machtspositie van de betrokken onderneming er een exclusief karakter aan te geven.

Een informeel sectoronderzoek

In 2012 kon de Algemene directie een tweede, maar ditmaal erg beperkt informeel sector onderzoek opzetten en afronden. Wij vernamen in een wetenschappelijk symposium over de distributiesector dat er ernstige bezorgdheid rees over de meldingstermijnen die sommige distributieketens zouden opleggen aan hun leveranciers wanneer zij nieuwe of vernieuwde producten op de markt willen brengen. Er was sprake van termijnen van meer dan één jaar. Wij meenden dat indien zulks het geval zou zijn in België dit allerlei vormen van collusie kon vergemakkelijken en onder andere de mededinging tussen internationale merken en huismerken dreigde te verstoren. Na een bevraging van distributeurs en leveranciers, die zeer constructief meewerkten, konden wij besluiten dat onze vrees voor België ongegrond was.

16

Wij gaven daarbij aan dat een meldingstermijn (door producenten aan distributeurs) van overwogen publiciteitscampagnes (van de producent) of van gedetailleerde informatie over nieuwe of gewijzigde producten van niet meer dan ongeveer 3 maanden (3 maanden, 90 dagen, 12 weken), volgens ons redelijk kan worden geacht. Wij voegden daar aan toe dat dergelijke termijnen als een absoluut maximum moeten worden beschouwd voor de vooraankondiging van prijsverhogingen (van de door de leverancier aan de distributeur gefactureerde prijs) of verhogingen van richtprijzen (voor de door de distributeur aan de afnemers aan te rekenen prijs).

De behandeltijd van dit onderzoek was 6 weken.

“Advocacy”

Hieronder een overzicht van de initiatieven die op het gebied van “advocacy” werden genomen in 2012 en 2013 (in vergelijking tot 2011):

	2012-2013	2011
Organisatie van debatten	3 Verder zetten van de serie lunchdebatten over de hervorming van de autoriteit, en over het concentratietoezicht.	4 Verder zetten van de serie lunchdebatten en stakeholders werkgroepen met debatten over voorgestelde wetswijzigingen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

<p>Conferenties en deelname aan debatten</p>	<p>(29+9) Georganiseerd door bv. de Association of Competition Economics (Parijs), Balie van Brussel, het British Institute of International and Comparative Law, de directeur generaal van DG Comp, ECN (Chief Competition Economists), het Competition Forum, de Conference Board, Eurostat (Den Haag), GCR (Londen), IBC, het Jevons Institute (in Londen en in Washington DC), het Lions' district voor de provincies Antwerpen en Limburg, het Mededingingsrecht Platform (Amsterdam), de Cypriotische, Duitse, Nederlandse, Poolse, Roemeense, Tsjechische en Zwitserse mededingingsautoriteiten, de Mergermarket Group (Amsterdam), het TBM, de Universiteiten van Amsterdam (ACELG, Centrum voor Energievraagstukken en IIR), Boekarest, Brno, Gent, Leiden, Luik en Tilburg, Oxford, Sankt Gallen, het VBO</p>	<p>(29) Georganiseerd door bv. de American Bar Association, het Centre for Parliamentary Studies, Chatham House, de Chinese missie bij de EU, de Chinese, Duitse, Griekse, Hongaarse, Poolse, Slovaakse en Tsjechische mededingingsautoriteiten, de Universiteiten van Amsterdam, Antwerpen, Fordham, Gent, Londen, Oxford, Rotterdam en Utrecht, het VBO, de Vereniging voor de studie van het mededingingsrecht</p>
<p>Bijdrage aan tijdschriften en bundels</p>	<p>1+2</p>	<p>15</p>
<p>Lidmaatschap redactie- en adviescomités van gespecialiseerde tijdschriften</p>	<p>3</p>	<p>2</p>

De hervorming

Maar veruit de meeste tijd ging naar de voorbereiding van de hervorming van de mededingingsregels en de mededingingsautoriteit.

4. De economische effecten van het Belgische mededingingsbeleid

4.1 Inleiding

In 2007 werd voor het eerst een voorzichtige schatting gemaakt van het economische effect van het Belgische mededingingsbeleid met de nadruk op het directe effect op de *'consumer welfare'*, d.i. het globale voordeel dat de consumenten ten goede komt als gevolg van het optreden van de autoriteiten.

Het directe effect van de publieke interventies bestaat op de eerste plaats uit een prijs- en allocatie effect⁵³.

In 2009 ging de aandacht niet alleen naar praktijken met een direct effect voor de consument maar ook naar het bekomen van positieve effecten op langere termijn. Dergelijke maatregelen zijn bedoeld om de concurrentie maximale kansen te geven door de bestaande 'barriers to entry' en de 'barriers to compete' op te heffen.

Hierbij denken we op de eerste plaats aan de beslissing van de Raad in de telecom-sector (de zaak Base vs. Belgacom) met de focus op het uitsluitingseffect veroorzaakt door het gedrag van Proximus m.b.t. de interconnectietarieven ('exclusionary conduct').

Meer algemeen is het vaststellen van een direct schadelijk effect op het niveau van de consument minder evident wanneer het onderzoek gericht is op het detecteren van o.a. rooftprijzen, wurgprijzen, verkoopweigering, e.a.

De analyse betreft vooral de positieve effecten van het bestrijden van kartelafspraken en misbruiken van dominante posities⁵⁴. De evaluatie van de controle op fusies en overnames is een meer hypothetische oefening vermits de veronderstelling moet gemaakt worden dat de partijen de prijs of andere parameters zouden wijzigen indien de mededingingsautoriteit de fusie of overname niet had verboden of aangepast. Daarom wordt het concentratietoezicht niet weerhouden in de berekening van het nuttige effect in dit jaarverslag.

Bij dit alles moet opgemerkt worden dat het nuttige effect van de werking van de mededingingsautoriteit en met name van de Algemene Directie niet beperkt is tot het kwantificeerbare effect van de zaken waarin een inbreuk werd vastgesteld:

- er wordt algemeen aangenomen dat het indirecte effect van een beslissing belangrijker is dan het directe ondermeer omwille van het afschrikkende effect van deze beslissingen; volgens een Britse

---

⁵³ Het prijseffect is het gunstig prijsverschil dat is ontstaan na het optreden door de autoriteiten, vermenigvuldigd met de afgezette hoeveelheid; het allocatie-effect is de wijziging in de verkochte hoeveelheden ten gevolge van o.a. de prijsaanpassing. Het negatief allocatie-effect ten gevolge van sub-optimale prijzen, innovatie e.a. wordt het zogeheten 'dead weight loss' genoemd.

⁵⁴ De impact van het concurrentiebeleid op het prijszettingsgedrag van bedrijven kan worden gemeten door de prijs-kost margines (PKMs); de analyse van de PKM's voor de verwerkende nijverheid in de Verenigde Staten werd bv. gemaakt voor de periode 1960-1996 waaruit bleek dat deze PKM's lager waren wanneer het concurrentiebeleid strenger was, en dezelfde studie stelt vast dat PKM's hoger liggen in die landen die een toleranter beleid voeren tegenover kartels: Frédéric Warzynski, *The dynamic effect of competition on price cost margins and innovation*, Kuleuven, 2003.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

- studie van het OFT is het afschrikkend (*de terrent*) effect minstens even groot – tot zelfs 3 maal groter – als het directe economische effect van het concurrentiebeleid⁵⁵ ;
- ook het informele mededingingsbeleid draagt bij tot een beter mededingingsklimaat, en misschien in al zijn dimensies met inbegrip van de *advocacy* niet minder dan het formele mededingingsbeleid; het formele beleid blijft echter de hoeksteen waar het nuttige effect van het informele beleid afhankelijk van is;
  - de Belgische autoriteit levert zijn bescheiden maar reële bijdrage tot het bereiken van het nuttige effect van het mededingingsbeleid van de Europese Commissie;
  - naast deze 'statische' kwantitatieve effecten gaat van concurrentie ook een prikkel uit naar innovatie en kwaliteit van de producten, zowel product- als procesinnovatie, maar deze effecten zijn voor evidente redenen veel moeilijker objectief meetbaar, zodat deze uit praktische overwegingen buiten beschouwing worden gelaten, enz.

4.2 Methode

De Europese Commissie schat het nuttige effect van haar beslissingen in op basis van de veronderstelling dat het economische effect van een kartelbeleid 10% bedraagt van de totale waarde van de goederen en diensten die getroffen worden door de kartelinbreuk⁵⁶. Deze methode wordt zowel voor misbruik zaken als voor kartels gebruikt. Met name in een wurgprijs (*price squeeze*) zaak wordt het misbruik verondersteld de toegang tot de markt te beletten of te bemoeilijken voor nieuwkomers. Van die nieuwkomers mag worden verwacht dat zij druk uitoefenen op de prijzen voor de betrokken omzet. Dit verantwoordt het gebruik van de methode die gebruikt is voor het inschatten van het positieve effect van kartelbeschikkingen.

Wij gaan er verder van uit dat dit effect gedurende ten minste twee jaar na de beslissing merkbaar is.

19

Dezelfde redenering wordt toegepast voor beslissingen waarin voorlopige maatregelen zijn uitgesproken voor de duur waarvoor zij gelden.

Bij de kwantificering van economische effecten is gebruik gemaakt van vertrouwelijke informatie verstrekt door de partijen in de afzonderlijke zaken. Hierdoor is het niet mogelijk om de resultaten per individuele casus te publiceren en zal het effect voor de verschillende zaken in een globaal cijfer worden weergegeven.

4.3 Kartelafspraken

De volgende zaken werden in aanmerking genomen (voor een beschrijving verwijzen we naar het jaarverslag van de Raad voor de Mededinging):

---

⁵⁵ *The deterrent effect of competition enforcement by the OFT*, OFT, NMA conference on measuring the effects of competition law enforcement, October 2007, discussion paper OFT March 2008. Dezelfde studie van het OFT heeft kunnen aantonen dat in de periode 2000- 2006 voor ieder kartel waarbij de autoriteit een inbreuk heeft vastgesteld de betrokken bedrijven 5 geplande kartelovereenkomsten niet hebben uitgevoerd ofwel hebben gewijzigd om te voldoen aan de Britse mededingingswetgeving (ratio 5/1).

⁵⁶ Zie management plan 2009 van DG Comp, blz. 19-21: ‘...de 10% grens is gebaseerd op een analogie met de SSNIP-test (Small but significant and non-transitory increase in price); zie ook “...objective assessment based on hard evidence is not possible for deterrence effects or for the effects of enforcement against single competitor exclusionary conduct. For cartels, the available evidence suggests that price effects are substantial: at least 10% on average.”, ‘assessing the effects of antitrust enforcement in the US’, Gregory J. Werden, antitrust division US department of justice, workshop on measuring the effects of competition law enforcement, NMA conference October 2007.

° ***De zaak Staalplaatradiatoren***⁵⁷

In deze zaak werd aangetoond dat concurrenten regelmatig informatie uitwisselden over prijzen en andere commercieel gevoelige gegevens. Het betrof in hoofdzaak een concertatie over periodieke prijsverhogingen van individuele ondernemingen en een monitoring systeem om op te volgen of afspraken werden gerespecteerd. Het onderzoek wees verder op de wil van de partijen om hun commercieel beleid op elkaar af te stemmen om zo de risico's van mededinging uit te sluiten.

Er moet verder op worden gewezen dat verschillende partijen in deze zaak om clementie verzochten en dat ook een andere onderneming de inbreuk erkende.

De zaak werd beslist in 2010 en heeft dus volgens onze methode nog effect gesorteerd in 2012.

° ***De zaak Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars***⁵⁸

De Raad heeft het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars veroordeeld voor het publiceren en verspreiden van minimumbarema's bij de aangesloten makelaars die zich verplicht achten om deze barema's als minimumtarieven te beschouwen en hen ook zo toepasten. Een makelaar werd bij wijze van disciplinaire sanctie geschrapt omdat hij deze minimumtarieven weigerde toe te passen.

De zaak werd beslist in 2010 en heeft dus volgens onze methode nog effect gesorteerd in 2012.

° ***De zaak over de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders***⁵⁹

Deze zaak betrof onder meer het opleggen van een tarificatie voor diensten van deurwaarders die niet tot hun opdracht van openbaar ambtenaar kunnen worden gerekend door de Kamer die handelde als een vereniging van ondernemingen.

De zaak werd beslist in 2011 en heeft dus volgens onze methode nog effect gesorteerd in 2012 en 2013.

° ***de meel zaak***⁶⁰

De Raad voor de Mededinging heeft vijf ondernemingen veroordeeld omwille van concurrentiebeperkende afspraken in de markt voor de verkoop en levering van meel in België. De Raad stelt vast dat vijf maalderijen Werhahn, Meneba, Ceres, Dossche en Brabomills, een inbreuk hebben gepleegd op zowel de Belgische als de Europese mededingingsregels. Het gaat om een aantal grote maalderijen actief op de Belgische markt.

De zaak werd beslist in 2013.

° ***de cement zaak***⁶¹

De Raad voor de Mededinging besliste dat CBR, CCB, Holcim, FEBELCEM en het Nationaal Centrum van wetenschappelijk en technisch Onderzoek voor de cementnijverheid (CRIC/OCCN) inbreuk hebben gepleegd op het verbod van afspraken en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de mededinging beperken, met het oog op het verhinderen van de commercialisatie van een product op de Belgische markt.

---

⁵⁷ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2010-I/O-11 van 20 mei 2010.

⁵⁸ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2010-I/O-30 van 26 augustus 2010.

⁵⁹ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2011-P/K-47 van 8 december 2011.

⁶⁰ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2013-I/O-06 van 28 februari 2013.

⁶¹ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2013-I/O-34 van 30 augustus 2013.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De zaak werd beslist in 2013.

4.4 Misbruik van machtspositie

° *De zaak bpost*⁶²

De Raad oordeelde in deze zaak dat bpost N.V. zijn machtspositie misbruikte door van januari 2010 tot juli 2011 een zogenaamd kortingensysteem « per sender » toe te passen. Het ging om kortingen die werden toegepast in overeenkomsten die bpost sloot met grote klanten, evenals met tussenpersonen. In dergelijke overeenkomsten kende bpost kortingen toe, deels gebaseerd op het volume post (kwantumkortingen), deels op de mate waarin de post was voorbereid voor verdere verwerking.

De beslissing van de Raad gaat vooral over de hoge kwantumkortingen. Daardoor konden grote klanten die rechtsreeks met bpost werkten, kortingen krijgen tot 50 procent van het basistarief. Bedrijven die hun zendingen verstuurd via tussenpersonen, kregen die kortingen niet of enkel retroactief.

De Raad kwam tot de conclusie dat het verschil in behandeling tussen de grote klanten die rechtstreeks met bpost werken enerzijds, en de tussenpersonen anderzijds, concurrentierechtelijke bezwaren opleverde op de markt voor postdiensten waar bpost een zeer belangrijke positie op bekleedt. Een dergelijk systeem van kortingen kon voor gevolg hebben dat de tussenpersonen of voorbereidingsbedrijven verhinderd werden om voordelige tarieven aan te bieden aan grote klanten.

De zaak werd beslist in 2012 en heeft dus nog effect gesorteerd in 2013.

° *De zaak Tondeur Diffusion N.V./Presstalis S.A.R.L*⁶³

De Raad heeft de Franse onderneming Presstalis veroordeeld voor misbruik van haar machtspositie omwille van een systeem van kortingen waarbij Franse uitgeverij werden beloofd die de volledige export van hun tijdschriften aan Presstalis toevertrouwen voor zowel de Belgische, de Zwitserse als de Canadese markt. Het systeem, BSC genaamd, en in het algemeen de commerciële voorwaarden die Presstalis hanteerde voor de export vanuit Frankrijk, werden aangeklaagd door verschillende ondernemingen bij de concurrentie autoriteiten op Europees niveau en in België en Frankrijk. De klachten gingen onder meer uit van Belgische distributeurs.

Een systeem van kortingen die worden verleend als tegenprestatie voor de verplichting van klanten om hun volledige, of toch het grootste deel van hun uitgaven aan een onderneming met een machtspositie toe te vertrouwen, kan als misbruik worden beschouwd. Dergelijke kortingen hebben een getrouwheidseffect en binden klanten, in dit geval de Franse uitgeverij.

Bovendien had het kortingensysteem van BSC voor gevolg dat de marktpositie van AMP als grootste distributeur in België werd versterkt. Dit had te maken met de banden die bestonden tussen Presstalis en AMP. In de praktijk was het immers zo dat door hun onderlinge afspraken, de distributie van Franse tijdschriften op quasi-automatische wijze gebeurde door AMP van zodra een uitgeverij koos voor Presstalis en kon genieten van de BSC korting.

De zaak werd beslist in 2012 en heeft dus nog effect gesorteerd in 2013.

---

⁶² Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2012-P/K-32 van 10 december 2012

⁶³ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2012-P/K-20 van 30 juli 2012

° *De zaak De Beers*⁶⁴

De Voorzitter van de Raad heeft de Beers bij wijze van voorlopige maatregel opgelegd een verdeler verder te bevoorraden, omdat er *prima facie* aanwijzingen zijn dat het niet toelaten van de verdeler in het *supplier of choice* net aangemerkt moet worden als een misbruik van machtspositie dat een ernstig, onmiddellijk en onherstelbaar nadeel kan veroorzaken. De Rechtbank van koophandel van Antwerpen nam in een gelijkaardige zaak eerder al een zelfde beslissing betreffende dezelfde partijen.

De sinds 2010⁶⁵ in deze zaak opgelegde voorlopige maatregelen werden in 2012 driemaal verlengd.

De zaak werd beslist in 2012 en heeft dus nog effect gesorteerd in 2013.

5. Besluit

Wanneer wij de hier beschreven methode, die de Europese Commissie conservatief acht, toepassen op de inbreuken die de Raad vast stelde in 2010 en 2011, kan het positieve effect in 2012 geraamd worden op 88 miljoen euro. Voor 2011 werd het positieve effect geraamd op 96 miljoen euro.

Uitgaande van de inbreuken vastgesteld in 2012 en 2013 kan het positieve effect van de in 2013 voorlopig geraamd worden op 88,8 miljoen euro.

---

⁶⁴ Beslissingen van de Raad voor de Mededinging nrs. 2012-V/M-11 van 27 april 2012, 2012-V/M-19 van 13 juli 2012 en 2012-V/M-34 van 31 december 2012.

⁶⁵ Beslissing van de Raad voor de Mededinging nr. 2010-V/M-47 van 25 november 2010.